

Báthory Gábor és Weiss Mihály

Báthory Havasalföld elfoglalására irányuló törekvését Weiss Mihály-al bíraltatta el, aki a korban talán a legtájékozottabb volt a Havasalföldi politikai életben. Weiss tanácsát, -miszerint kockázatos lenne Havasalfölddel csatába bocsátkozni, mert az ellenség pénzügyileg és hatalmi pozícióját tekintve szilárdabb- nem csak Erdély érdeke befolyásolta hanem a nagy barátság is Radu Sarbannal. Az akkori havasalföldi fejedelem Brassó városát kereskedésében segítette, vele jó szomszédságot ápolt. Weiss híres mondata a hadjáratot ellenző levélből: „Jobb a biztos béke mint a reménylendő győzelem...”

Báthory egy titkos művelettel, melyről előzetesen mondhatni csak Imrefi tudott, villámgyorsan körbekerítette Szebent, a szászok központját. Hat nappal később (ekkor 1610 december 17-én járunk) az addigra fejedelmi várossá tett Szebenben megnyílt országgyűlésen tulajdonképpen nyíltan kimondta, hogy a havasalföldi fejedelmet, Radut tartja fő ellenségnek. Weiss Mihály ekkor még brassói senatorként nem gondolt a fejedelem leváltására; ezt bizonyára túl drasztikus lépésnek gondolta, de a szász "államférfi" szerepébe ekkor lépett be. Báthory megpróbálta őt hamis vallomásra bírni Szeben és Brassó hűtlenségével kapcsolatban, képes volt a halállal is fenyegetőzni, de Weiss nem engedett a zsarolásnak. És innentől bár hivatalja alapján nem számít a legelőkelőbb szásznak, mégis ő kezd el a szász néplélek leghűbb képviselőjeként nemzetének ügyével foglalkozni. Ekkor vált számára egyértelmű céllá az a gondolat, miszerint a fejedelmet le kell váltani, ellenségivel pedig szövetkezni ennek érdekében. De mindennek előtt a csalódott, letört Szebent és Brassót kívánta újjáéleszteni. hogy friss erővel tudjanak Báthory ellen menni.

Minthogy Báthory Havasalföld elfoglalásával foglalatoskodott, nem akart Brassóval bajlódni: ezt kihasználván kiváló diplomáciai érzékel, Weiss fizetett Báthorynak és Imrefinek, Brassó katonai megszállását megelőzve. Weiss félt a Radu elleni hadjárat kimenetelétől: tudta, hogy barátját felkészületlenül érné a fejedelem erőszakos támadása, és ha Havasalföld Báthory kezére kerül, Brassó függetlenségének is oda. Radu megóvása érdekében Weiss titokban megszegte az Erdélyhez láncoló hűségesküjét, s követet küldött a havasalföldi uralkodóhoz, hogy a fenyegető tervre figyelmeztesse. Radu ezt hallván menekülőre fogta, s egészen Lengyelországig ment. Báthory serege így Radut nem ölte meg, azonban az így védtelen Havasalföldet teljesen feldúlva elfoglalta, s azon nyomban fejedelme részévé kívánta tenni. De ez legalább annyira múlt a portán is: ha a török szultán ezt nem akarta, rögtön keresztül tudta húzni Báthory számításait. Báthory személyéről sokat elmond az a mozzanat, mikor is elfoglalja Havasalföldet, tulajdonképpen elüldözi Radut, majd utólag követséget küld Konstantinápolyba, miszerint ő továbbterjeszkedne Moldva felé, addig is pedig szeretné, ha testvére, Endre lenne a havasalföldi fejedelem. A porta Radu elüldözését nem ellenezte, azonban Báthoryt sem támogatta törekvéseiben szélsőséges viselkedése és esetleges nyugati kapcsolatai miatt, így hát saját emberüket küldték a tisztség betöltésére.

Mikor is Báthory visszatért Erdélybe, Weiss Brassójában rendezett napokig tartó lakomát. Bár eddigre a brassói lakosság ki nem állhatta, de saját érdekük miatt ünnepeelve fogadták őt. A Radu hátramaradt földjéről fosztott zsákmányok egy részét - nevezetesen az ágyúkat - Brassónak ajándékozta Báthory. A sors iróniájaként Brassó ezeket először, élesben épp az adományozója, a fejedelem ellen használta. Báthory sejtette, hogy arrogáns magaviseletével most ébresztette fel ellenségeit, de azt gondolta, ő gyorsabb lesz náluk. Mialatt Moldva elleni hadjáratát tervezte, már Bécsben is róla beszéltek. Mikor Radu újra felbukkant, Báthory sem tétlenkedett: mivel a török portától nem kapott segítséget, így számítóan Brassó, és Radu köztudottan jó barátja, Weiss kivéreztetésével akarta kezdeni.

Nagy András hajdúkapitány Báthory embereként hamar Brassó ellen fordult; ravaszságát jól támasztja alá, hogy a brassóiak istentisztelete alatt akart a városba 200 katonájával betörni. Bár ez nem sikerült, Weiss éber volt, és időben cselekedett, ekkor már tudta a lakosság, hogy a fejedelem ezúttal ellenük fordult. Weiss ismét a gáláns ajándékozásához fordult: ezúttal a sikertelenségtől feldúlt hajdúkapitányhoz küldött hat szürke lovat, valamint edényeket és pénzt. Ezeknek pedig a kívánt hatása is megérkezett: Nagy elpártolt Báthorytól, így sikerült Weissnek az ellenfelét kissé meggyengítenie. A hajdúk aztán a fejedelmet kikerülve, gyors tempóban mentek vissza Magyarországra, ennek más okai azonban nem ismertek.

A feszültség folyamatosan nőtt, amint Báthory egyre közeledett Brassó fele. Weiss ekkor már nyílt felkelést tervezett, és Radu segítségére is számított. A brassó közeli lakosság már nem üdvözölte úgy a fejedelmet, mint rég, így hát Báthory nem akart azonnal betörni Brassóba: először Imrefit és embereit küldték, akiket viszont a brassói lakosság már a városba sem engedett be. Viszont ezen a ponton nem lépett tovább Weiss: önvédelemből eleinte udvarias volt a fejedelem csapataival, hogy azokat ne fordítsa rögtön maga ellen, és elálmosítsa Báthoryt. Ezalatt a havasalföldi erők titokban, nem várt helyen érkeztek meg. Amikor erről Báthory tudomást szerzett, onnan nem volt visszaút a nyílt harctól.